

**Károli Gáspár Református Egyetem
Hittudományi Kar**

SZEMESZTERFÜZET

Szemináriumok

2018/2019. tanév

I. félév

Tartalom

HT ÉRTÉ347 / HT BSBS181 RÉGÉSZETI TEREPGYAKORLAT	1
HT ÉRTÉ348 / HT BSVS182 MODERN HÉBER (IVRIT) KEZDŐKNEK I.....	2
HT ÉRTÉ349 / HT BSVS183 READING OLD TESTAMENT LITERATURE I.	3
HT BSVS179 / HT ÉRTÉ501 THE CONDITIONS OF TEAMWORK ACCORDING TO MANAGEMENT THINKERS AND THE NEW TESTAMENT	4
HT GSVS172 / HT ÉRTÉ 361 AZ IGEHIRDETÉS TEOLÓGIÁJA (TEOLÓGIAI SZAKSZÖVEGEK FORDÍTÁSA)	5
HT GSVS173 / HT ÉRTÉ363 LELKÉSZI HIVATÁS AZ ELMÚLT 30 ÉVBEN (STATISZTIKAI ADATOK KIMUTATÁSA A LELKÉSZI PÁLYAVÁLASZTÁS- PÁLYAKÖVETÉS-PÁLYAELHAGYÁS TEKINTETÉBEN A DUNAMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLETBEN).....	6
HT GSVS174 / HT ÉRTÉ364 POLITIKA A SZÓSZÉKEN	7
HT GSVS175 / HT ÉRTÉ 350 MEGÁLDÓ ISTENTISZTELETEK	8
HT ÉRTÉ351 / RSVS313 KUTATÁSMÓDSZERTAN SZEMINÁRIUM - HOGYAN ÍRJUNK TUDOMÁNYOS DOLGOZATOT?	10
HT ÉRTÉ352 / RSVS314 CHURCH-STATE RELATIONS - HISTORICAL EXAMPLES FROM THE EARLY CHRISTIANITY TO THE PROTESTANT REFORMATION	12
HT RSVS315 NEMZETI REFORMÁCIÓK - REFORMÁCIÓ 501.....	14
HT RSVS 190 HISTÓRIAI SZIGORLATRA FELKÉSZÍTŐ SZEMINÁRIUM	16
HT ÉRTÉ351 EGYHÁZTÖRTÉNET A FILMVÁSZNON	17
HT RSVS076 / HT ÉRTÉ102 CHRISTIAN SPIRITUALITY.....	18
HT RSVS143 / HT ÉRTÉ183 - SPIRITUAL LIFE THROUGH THE EYES OF THE PURITANS.....	20
HT ÉRTÉ353 / HT BSVS177 A MIATYÁNK REFORMÁTUS MAGYARÁZATAI.....	21
HT ÉRTÉ355 / HT BSVS178 / doktori... PATRISZTIKUS VÁLASZOK A NEHÉZ ŐSZÖVETSÉGI KÉRDÉSEKRE: AMBROSIAS TER QUAESTIONES C. MUNKÁJÁNAK OLVASÁSA	22
HT ÉRTÉ356 / HT BSVS184 A SION ÉNEKEK MISSZIÓI JELENTŐSÉGE.....	23
HT RSVS319 NYUGATI SPIRITUALITÁSTÖRTÉNET	25
HT ÉRTÉ026, HT ÉRTÉ028, HT ÉRTÉ030, HT ÉRTÉ032, HT ÉRTÉ034 EGYETEMI KÓRUS I, III, V, VII, IX.....	27
HT ÉRTÉ357 AZ EGYHÁZI ÉV A NÉPHAGYOMÁNYBAN - ÜNNEPEINK ÉNEKEI	28
HT ÉRTÉ354 ŐSTÖRTÉNETEK	29
HT ÉRTÉ358 THOMAS MANN JÓZSEF ÉS TESTVÉREI CÍMŰ MŰVÉNEK BIBLIKUS ELEMZÉSE.....	30
HT ÉRTÉ365 / HT RSVS318 BETEKINTÉS EMIL BRUNNER TEOLÓGIÁJÁBA	31
BSBFL 1020 MŰVÉSZETFILOZÓFIA.....	32
HT ÉRTÉ359 / HT RSVS317 KRISZTOLÓGIAI IRÁNYZATOK ÉS VITÁK A TEOLÓGIATÖRTÉNETBEN	34

HT RSVS316 KIJELENTÉS A TEREMTÉSBEN	35
HT ÉRTÉ360 / HT BSVS180 AZ ALVILÁG (ŠƏ'ÔL) A HÉBER BIBLIÁBAN	36
HT ÉRTÉ362 KARNEVÁLI SHAKESPEARE.....	39
HT RSVS131 - LOGIKA, ÉRVELÉSTECHNIKA.....	42
HT RSVS130 - ÖSSZEHASONLÍTÓ VALLÁSTÖRTÉNET	43
VI. ÉVES KÉPZÉS: LELKIGONDOZÁS OKTATÁSI EGYSÉG - 2018. NOVEMBER 19-23.	44
VI. ÉVES KÉPZÉS: HOMILETIKAI BLOKK - 11. FÉLÉV 2018. OKTÓBER 19-23.	45

HT ÉRTÉ347 / HT BSBS181 RÉGÉSZETI TEREPGYAKORLAT

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV/KV			Értékelés módszere: Lásd követelmények
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Azoknak a hallgatóknak, akik 2018 nyarán Izraelben ásatáson vettek részt a Tel Ábel Béth Maacah-i feltáráson. The course is offered strictly for the students who participated at the excavation in last summer in Tel Abel Beth Maacah, Israel. Evaluation is asked from Dr. R. Mullins (Azusa Pacific University, USA) and Nava-Panitz Cohen (Hebrew University of Jerusalem, Israel) co-directors of the dig. Mandatory: 2 pages summary in Hungarian or in English to be written by the students.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> - az ásatáson történő min. egy, azaz 1 hét gyakorlat, - az amerikai és izraeli vezetőrégészek megfelelő értékelése, - valamint egy 2 oldalas beszámoló magyar vagy angol nyelven a szemináriumot meghirdető oktatóknak.				

HT ÉRTÉ348 / HT BSVS182 MODERN HÉBER (IVRIT) KEZDŐKNEK I.

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek: a bibliai héber 1. és 2. kurzusok teljesítése	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV/KV			Értékelés módszere: otthoni és órai munka
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus két félév során igyekszik lerakni a modern héber nyelvi alapjait. A kurzív írás elsajátítása, a pontozatlan szövegolvasás gyakorlása, beszélgetések gyakorlása hétköznapi témák köré építve (bemutatkozás, tájékozódás, vásárlás, utazás, környezetünk leírása stb.) <u>Létszám:</u> max. 8 fő (kizárólag 2-5. éves, lelkész szakos hallgatóknak)				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> - a szemináriumok látogatása - szemeszter végén egy 30 mondatból álló levél megírása önállóan megadott téma alapján - az oktató által ivritül feltett 10 kérdésre felelni az utolsó szemináriumon				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<u>Tananyag:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Raj Tamás: Héber nyelvkönyv kezdőknek I. (hanganyaggal, elérhető nyomtatott és digitális pdf formában) ▪ szemelvények a <i>Beresit</i> izráeli kiadványból (pontozott ivrit biweekly magazin, angol szöszedettel, kezdőknek; sample: www.hebrewtoday.com)				

HT ÉRTÉ349 / HT BSVS183 READING OLD TESTAMENT LITERATURE I.

Tantárgy felelőse: Dr. Egeresi László Sándor	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek: a bibliai héber 1. és 2. kurzusok teljesítése	
Tantárgy előadója: Dr. Egeresi László Sándor				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 4	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV/KV			Értékelés módszere: otthoni és órai munka

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

- 1) angol nyelvű kommentárirodalom megismerése (kommentársorozatok megismerése, az angol ószövetségi szakirodalom nyelvezete és szókincs, általános felépítése), alapszókincs megismerése és begyakorlása
- 2) közös munkával segíteni az alapvizsga dolgozat és szakdolgozat angolnyelvű szakirodalmi háttérének megismerését, ezáltal buzdítva az angol nyelvű irodalom bátrabb, rendszeresebb, végső soron pedig önálló használatát.

A résztvevők lehetőséget kapnak arra, hogy az általuk választott commentárból is dolgozhassanak. Ha valaki fordítást szeretne megjelentetni egy hivatalos tudományos lapban vagy kötetben, örömmel segítem!

Létszám: max. 6 fő (2-5. éves hallgatóknak)

helyszín: megadott tanterem / Török Pál Könyvtár

Purpose:

- 1) Introduction to the English literature of Old Testament research with special emphasis on commentaries (series, the language and vocabulary of OT commentaries, general structure etc.)
- 2) The common interactive work is going to help the students' intent for using scholarly publications in preparing sermons, writing papers. Final aim: using commentaries independently.

Among the tasks I give the chance to use commentaries chosen by the participants. If one would like to publish a translation in an official scholarly periodica or monograph he or she is welcome!

Kötelező irodalom:

- magyar nyelven: Karasszon István professzor áttekintő tanulmánya az ószövetségi kommentársorozatokról;
- angolul: klasszikus és legújabb kommentárok, gyakorlatiasabb és nehezebb nyelvezetű (nyelvészeti vagy kortörténeti vagy régészeti súlypontozású) kommentárokból válogatás, valamint a hallgató által hozott anyag. Továbbá angol nyelvű bevezető munkákat az egegzézésbe pdf formátumban ad az előadó.

HT BSVS179 / HT ÉRTÉ501 THE CONDITIONS OF TEAMWORK ACCORDING TO MANAGEMENT THINKERS AND THE NEW TESTAMENT

Instructor's Name: Dr. János Tomka

Instructor's Email Address: tomka.janos@kre.hu

Time and Venue of Course:

Tuesday 16:45-18:15 KRE HTK, room 116

Credit Point Value: 4	Number of Lessons per Week: 1 double	Type of Course: Seminar ☒ Lecture ☐	Method of Evaluation: Oral Examination ☐ In-Class Group Presentation ☒ Other ☐
---------------------------------	--	---	---

Course Description:

The New Testament already 2000 years ago clearly had written about the difficulties and fundamental requirements of the teamwork. In spite of this and for all the attention that the concept has received over the years, teamwork is as elusive as it has ever been within most organizations. In this seminar with help of messages from the New Testament and statements of leadership experts we would like to face up to the all-too-human behavioral tendencies of corrupt teams and breed dysfunctional politics within them.

Five essential factors are required to the good teamwork: vulnerability-based trust, healthy conflicts, true commitment, mutual accountability and attention to results. To practice these we need three underlying virtues: humility, enthusiasm and good knowledge of human beings...

Bibliography:

- Em Griffin: Getting Together, InterVarsity Press, 1982, Downers Gove
- Patrick Lencioni: The five dysfunctions of a team; Jossey-Bass, 2002, San Francisco
- Patrick Lencioni: The ideal team player; Jossey-Bass; 2016, New Jersey

HT GSVS172 / HT ÉRTÉ 361 AZ IGEHIRDETÉS TEOLÓGIÁJA (TEOLÓGIAI SZAKSZÖVEGEK FORDÍTÁSA)

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán:				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere: otthoni és órai munka
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az igehirdetés teológiája szakirodalmának megismerése és elhelyezése a teológiai tudományok sorában. Angol vagy német nyelvű irodalom fordítása kb. 20 gépelt oldal terjedelemben.				

**HT GSVS173 / HT ÉRTÉ363 LELKÉSZI HIVATÁS AZ ELMÚLT 30 ÉVBEN
(STATISZTIKAI ADATOK KIMUTATÁSA A LELKÉSZI PÁLYAVÁLASZTÁS-
PÁLYAKÖVETÉS-PÁLYAELHAGYÁS TEKINTETÉBEN A DUNAMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLETBEN)**

Tantárgy felelőse: Dr. Literáty Zoltán	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Megbeszélés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Literáty Zoltán:				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere: otthoni és órai munka
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Statistikai adatok kimutatása a KRE HTK és a DMRE adathalmazából, következtetések levonása, következtetések publikálása.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
1989-től kezdve a BRTA/KRE HTK-ra való jelentkezéstől nyomon követjük a felvett – beiratkozott – tanulmányait befejezte/ vagy abszolvált – diplomát szerzett – a szolgálatba állt – a lelkészképesítést szerzett – felszentelt – kirendelt/megválasztott – rendelkezési állományba került – fegyelmi által felfüggesztett – esetleg nyugdíjba kényszerült lelképásztorok statisztikai adatainak általános és időszakonkénti kimutatása.				
A szeminárium leginkább otthoni munkát igényel, MS Office Excell ismeretek elegendőek hozzá, valamint rendszerezésre és szűrésre való koncentrált képesség. Egyéni vagy csoportos konzultációt szervezünk félév közben néhány (5-6) alkalommal megbeszélés alapján. Maximális létszám 7 fő.				

HT GSVS174 / HT ÉRTÉ364 POLITIKA A SZÓSZÉKEN

Tantárgy felelőse: Literáty Zoltán	Féléves óraszám: 30	Órarendi beosztás: Csütörtök 16:00-17:30	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Literáty Zoltán:				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere: otthoni és órai munka
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Egy mindig aktuális kérdés átgondolása és az arra való válaszok megkeresése a mai magyar társadalmi és egyházi kontextusban. Elkerülhető-e? Elkerülendő-e? Mit értünk a „politika” címszó alatt? Mennyiben idézhet elő status confessionist a politikai környezet? Milyen módon kommunikálható politikai állásfoglalás a szószékről? Pragmatikus gyülekezetépítési szempontok a politika és szószék kapcsán?				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Politika és az igehirdetés területének teológiai feltérképezése teológiai szakirodalom olvasása által. Kiselőadások megtartása szemináriumi dolgozat alapján.				

HT GSVS175 / HT ÉRTÉ 350 MEGÁLDÓ ISTENTISZTELETEK

Tantárgy felelőse: Dr. Pap Ferenc	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Kedd 15,00-16,30	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: 1. Dr. Pap Ferenc 2. Dr. Szetey Szabolcs				
Előadók fogadóórái: Előzetes e-mailés egyeztetés alapján 1. pap.ferenc@kre.hu ; 2. setey.szabolcs@kre.hu	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV/SZV			Értékelés módszere: referátum, írásbeli dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

„45. §. Tártyakat: (templom, orgona, harang) nem szentelünk, hanem Isten dicsőségének kizárólagos szolgálatára ünnepélyesen felajánljuk (dedikáció). Ez kifejezésre jut az igehirdetésben, imádságban, esetleg egy votum sollemne-ben” – jelenti ki Ravasz László a politikai okok miatt hivatalos szöveggé nem váló *Istentiszteleti Rendtartás* tervezetében [Budapest, 1950, 65.], ami az 1929-ben elfogadott, 1931-től hatályos *Istentiszteleti Rendtartás* revíziója lett volna.

Tipológiaiilag a fő- és mellékistentiszteleti formák – beleértve a sákramentumok kiszolgáltatását – mellett klasszikusan megáldó istentiszteletekről, szertartásokról (konfirmáció, esküvő, temetés, avatások, iktatások stb.) beszélhetünk. Főként a XX. század elejétől megjelenik az ún. „szimbolikus istentisztelet” kifejezés is, és közegyházi szóhasználatunkban előszeretettel beszélünk lelkész- és püspökszentelésről, templom-, orgona-, harang- és parókiászentelésről, miközben ezek a protestáns egyházakban sem teológiai-dogmatikai, sem egyházi jogi, sem liturgiai szempontból nem szentelmények, szentelések. Szertartáskönyveink is megannyi terminológiai egyenetlenséget mutatnak (pl. az 1985-ös *Istentiszteleti Rendtartás*: püspökszentelés, templomszentelés, harangszentelés, orgona felavatás – benne az orgona megáldásával –, istentiszteleti tárgyak használatba vétele).

Az egyházi épületek, tárgyak „megáldásán” túl számos (fel)kérés érkezik újabban a világi hatóságok, önkormányzatok, szervezetek részéről szobrok, útkereszteződések, parkok, stadionok, traktorok, az új kenyér és az új bor „megáldására”, „felszentelésére”, amikor egy politikai-közéleti-kulturális eseménysorozat betétszámaként a történelmi egyházak lelkészei fellépési lehetőséget kapnak. Mit lehet tenni ilyen esetben? Megáld(j)unk-e tárgyakat? A felkínált kurzus a megáldó istentiszteletek/szertartások kérdéseit, lehetőségeit és korlátjait szeretné vizsgálni.

A KRE HTK szervezeti keretein belül működő *Egyházművészeti Intézet* egyik fontos célkitűzése és működésének egyik alappillére a keresztyén istentisztelet történeti és elméleti kutatása (liturgiai szakcsoport). Feladataink között szerepel a keresztyén és református istentisztelet egészének kutatása.

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

- Benedictionalék, szentelmények, szentelések történeti szempontból
- A reformáció és a reformáció egyházainak tanítása és gyakorlata
- A magyar protestáns és református gyakorlat/ágendák történeti, elméleti és gyakorlati vizsgálata
- Szolgálati, liturgiai lehetőségünk és felelősségünk

Évközi tanulmányi követelmények:

- referátum
- kiadott anyag feldolgozása

Kötelező irodalom:

- Liturgikák, egyházszerartástanok; ágendák, istentiszteleti rendtartások; egyházszerartási beszédek, prédikációk, gyűjtemények; internetes források (gyülekezeti honlapok, adatbázisok stb.)

Ajánlott irodalom (válogatás!):

- Bárth Dániel: *Esküvő, keresztelő, avatás. Egyház és népi kultúra a kora újkori Magyarországon.* Budapest, 2005.
- Benedek Sándor: *A Magyarországi Református Egyház istentiszteletének multja.* Órisziget, 1971.
- Berger, Rupert: *Lelkipásztori liturgikus lexikon.* Budapest, 2008.
- Bieritz, Karl-Heinrich: *Liturgik.* Berlin, 2004.
- Bradshaw, Paul (Ed.): *The New Westminster Dictionary of Liturgy and Worship.* Louisville-London, 2002.
- Dobszay László: *Az esztergomi rítus.* [Budapest, 2004.]
- Hafenscher Károly: *Liturgika. A keresztyény istentisztelet protestáns megközelítésben, ökumenikus szellemben.* Budapest, 2010.
- Józsa Attila: *A benedikcionále mint liturgikus könyvtípus.* In: Magyar Egyházzene XX (2013/3) 259-266.
- Kádár Ferenc: *Liturgika.* Sárospatak, 2013.
- Lonovics József: *Népszerű egyházi archaeologia vagyis a katolikus ünnepek, szentségek, ünnepélyek s szerartások értelmezése...* (I-III. kötet) Bécs és Budapest (több kiadásban)
- Mihályfi Ákos: *A nyilvános istentisztelet.* Budapest (több kiadásban)
- Nánássy Lajos: *A keresztyén liturgia fejlődésének s mai formájának rövid áttekintése. (A küszöbön álló magyarországi ref. kultuszreform barátainak szíves figyelmébe ajánlva.) II. rész. A keresztség, konfirmáció, házasságkötés, egyházkelés, temetés, lelkészszentelés és templomszentelés szerartása.* Sárospatak, 1913.
- Pásztor János: *Liturgika. A magyar református istentisztelet multja, jelene és jövője a Szentírás világosságában.* Komárno, ²2002. (több kiadásban)
- Sörös Béla: *A magyar liturgia története. I. kötet. A keresztyénség behozatalától a XVI. század végéig.* Budapest, 1904.
- Tóth Ferenc: *Homilétika.* Komárom, 1802.; Győr, ²1814.
- Tóth Ferenc: *Liturgika.* Győr, 1810.
- Várnagy Antal: *Liturgika. Szerartástan. Az egyház nyilvános istentisztelete.* Abaliget (több kiadásban)
- Wainwright, Geoffrey–Westerfield Tucker, Karen B. (Eds.): *The Oxford History of Christian Worship.* Oxford, 2006.
-
- Valamint: további szakkönyvek, homiletikák, liturgikák, ágendák, istentiszteleti rendtartások, énekeskönyvek, egyházzene-történeti művek magyar és idegen nyelven

HT ÉRTÉ351 / RSVS313 KUTATÁSMÓDSZERTAN SZEMINÁRIUM - HOGYAN ÍRJUNK TUDOMÁNYOS DOLGOZATOT?

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Egyéni egyeztetés alapján	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái: Egyéni egyeztetés alapján	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV/ KV			Értékelés módszere: Lásd követelmények
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>Hogyan írjunk tudományos dolgozatot? Égető kérdés minden hallgató számára legyen szó szemináriumi, TDK, szak-, vagy doktori dolgozatról. A szeminárium célkitűzése, hogy segítséget nyújtson a kérdés megválaszolásában és bevezesse résztvevőit a „tudományos információszerzés” (kutatás) és a „tudományos kommunikáció” (publikálás) alapjaiba. A szeminárium résztvevői a könyvtarazás, a prezentálás és a publikálás terén olyan gyakorlati ismeretekre tehetnek szert, amelyeket nagy haszonnal tudnak használni felsőfokú tanulmányaik során.</p>				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientációs óra ▪ A tudományos és a hétköznapi megismerés különbözőségei (A tudomány- és kutatómódszertan ismeretelméleti alapjai, rövid tudományelmélet, -történet) ▪ Tudományos információszerzés I. - A kutatási terv és a koncepció, konzulens szerepe ▪ Tudományos információszerzés II. - Bibliográfia, forrásgyűjtés - könyvtárhasználat, irodalom- és szerzőkövetés, ▪ Tudományos információszerzés III. - Bibliográfia, forrásgyűjtés, helyszín: Török Pál Szemináriumi Könyvtár) ▪ Tudományos információszerzés IV. - internetes adatbázisok (JSTOR, ATLA, EBSCO) ▪ A tudományos információszerzés és kommunikáció etikai kérdései ▪ Az egyháztörténeti kutatás sajátosságai, az egyháztörténetírás története, segédtudományai ▪ Tudományos kommunikáció I. - A jó szóbeli prezentáció ismérvei ▪ Tudományos kommunikáció II. – A publikálás általános kérdései ▪ Tudományos kommunikáció III.– Tartalomjegyzék és vázlatkészítés fontossága ▪ Tudományos kommunikáció IV. – A hivatkozás szabályai és fontossága ▪ Gyakorlati tanácsok a dolgozat megírásához ▪ Összefoglaló óra 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve szabadon választott téma alapján 8-10 oldalas szemináriumi dolgozat (más szemináriumra beadandó munka is hozható), amelynek közös elkészítésével folyamatában gyakoroljuk a kutatás és publikálás különböző lépéseit.</p>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gligor János: <i>A tudományos kutatás és publikálás etikai kérdéseiről</i>, in: Hadtudomány, 2008/3-4 ▪ Göcze István: <i>A tudományelmélet és kutatómódszertan alapjai – A tudományos kutatás és publikálás</i>, Budapest: ZMNE, 2010 ▪ Kovács Kármén: <i>Kutatási és publikálási kézikönyv</i>, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2013 				

- Majoros Pál: *Tanácsok, tippek, trükkök nem csak szakdolgozóknak avagy a kutatómódszertan alapjai*, Budapest: Perfekt, 2011

Ajánlott irodalom (válogatás!):

- Babbie, Earl R.: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata*, Budapest: Balassi Kiadó, 2008
- Bernal, J. D.: *Tudomány és történelem*, Budapest: Gondolat, 1963
- Kecő István: *Kutatási folyamat az ismeretlentől a hasznosítóig*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1980
- Khun, T. S.: *A tudományos forradalmak szerkezete*, Budapest, Osiris, 2002
- Paczolay Gyula: *A tudományos kutatás néhány elméleti és módszertani kérdései*, in: *A tudomány néhány elméleti kérdése*, (szerk.) Bóna E., Farkas J., Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970
- Szilágyi Tivadar (szerk.): *A tudományos írásművekkel szemben támasztott követelmények*, Budapest: ZMNE, 2003
- Tomcsányi Pál: *Általános kutatómódszertan*, Budapest: SZIE OMMI, 2000

HT ÉRTÉ352 / RSVS314 CHURCH-STATE RELATIONS - HISTORICAL EXAMPLES FROM THE EARLY CHRISTIANITY TO THE PROTESTANT REFORMATION

Course Supervisor: Földváryné Dr. Kiss Réka	Number of Lessons per Week: 2	Course Schedule: TBA	Prerequisites: Intermediate Level English Skills	
Instructor's Name: Dr. Gabor J Lanyi				
Consulting Hours: TBA	Credit Points Value: 4	Course's Semester: 2018/2019 Fall	Recommended Semester:	Evaluation: „Gyakorlati jegy”
Language: English	Type of Course: Seminar			Method of Evaluation: see requirements below
Course Description:				
A detailed study of the relationship between church and state can be essential for anyone who seeks to understand Christianity's present situation in the World and wants comprehend the Western tradition of government, law and society. Historically, that relationship has taken a variety of forms from the state dominating religion; to religion dominating the state; and recent attempts to separate them.				
Goals:				
This course designed to acquaint students with the formative events, persons and teachings which shaped the relationship between the Christian Church and the secular powers from the Early Christianity to the Reformation Era by the examination of the English translations of original sources. All assigned reading will be provided in electronic format.				
Requirements:				
Regular reading of the assigned excerpts. Participating students will have to give a presentation in class with handouts, lead discussion about a chosen topic, and submit a 6-8 pages long seminar paper at the end of the course OR two presentations in class with handouts and discussion lead about two chosen topics without submitting seminar paper.				
Schedule:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Introduction and orientation 2. The State persecutes the Church – The Age of Martyrs (HR p. 1-38) 3. The Church struggles for her freedom – Ambrose of Milan (O'D 66-88) 4. The State dominates the Church – The Justinian Era (O'D 189-194; HR 185-203) 5. The Church makes an alliance with the State – The Franks (BT p. 16-23) 6. The Church challenges the State – The Investiture Contest I. (BT 45-73) 7. The Church challenges the State – The Investiture Contest II. (BT 74-95) 8. The Church dominates the State – The Reign of Pope Innocent III (BT 127-138) 9. The State challenges the Church - The Decay of Papacy (BT 172-192) 10. The Church cooperates with the State – Early Reformation Era (O'D 581-595) 11. The Church leaves the State – The Anabaptist Example (O'D 631-637) 12. The Church rectifies the State - John Calvin (O'D 662-681) 13. The Church overcomes the State – John Knox (O'D 685-694) 14. The State persecutes the Church – French Protestant Example (O'D 711-722) 				

15. Conclusions

Bibliography:

Textbooks:

- O'D - O'Donovan, Oliver and Joan Lockwood. *From Irenaeus to Grotius*. Grand Rapids: Wm. B. Eerdmans, 1999.
- HR - Rahner, Hugo. *Church and State in Early Christianity*. San Francisco: Ignatius Press, 1992.
- BT - Tierney, Brian. *The Crisis of Church and State, 1050-1300*. Toronto: University of Toronto Press, 1964.

Recommended Literature:

- Burn, James Henderson. *The Cambridge History of Medieval Political Thought c.350-c.1450*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988.
- Canning, Joseph. *The History of Medieval Political Thought*. London: Routledge, 1996.
- Canning, Joseph. *Ideas of Power in the Late Middle Ages, 1296–1417*. Cambridge: Cambridge University Press, 2011.
- Gavin, Frank: *Seven Centuries of the Problem of Church and State*. New York: H. Fertig, 1971.
- Greenslade, Stanley Lawrence. *Church & State from Constantine to Theodosius*, Westport: Greenwood Press, 1981.
- Lane, Tony: *A Concise History of Christian Thought*, Grand Rapids: Baker Academic, 2006.
- Tierney, Brian. *Empire and Papacy--A Search for Right Order in the World?* New York: Random House, 1977.
- Ullmann, Walter. *The Growth of Papal Government in the Middle Ages*. New York: Routledge, 2010.

HT RSVS315 NEMZETI REFORMÁCIÓK - REFORMÁCIÓ 501

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: kedd 15:00-16:30	Előtanulmányi kötelezettségek: Ld. mintatanterv	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái: Egyéni egyeztetés alapján	Kredit: 4	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere: Lásd követelmények
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A szeminárium célja, hogy az egyháztörténeti előadásokon kötelezően elsajátítandó ismereteken túl mélyebb betekintést adhasson a reformáció európai terjedésébe. Hogyan és miért tették magukévá egyes európai nemzetek a reformáció szellemiségét? Milyen eseti tényezők segítettek és hátráltatták a különböző kultúrkörökben a reformáció kiteljesedését? Mi volt a kulcsa a sikernek, mik eredményezték a kudarcot? Milyen nyomokat hagyott a reformáció a különböző európai népek kulturális, társadalmi és politikai arculatán? Ezekre a kérdésekre keresik a választ a szeminárium résztvevői.</p>				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Orientációs óra, a szeminárium menetének és követelményeinek ismertetése ▪ A „német vallás” – A Birodalom reformációja, a reformáció Német-Római Birodalma ▪ A lutheranizmus alternatívája – Bucer és a Confessio Tetrapolitana városai (Strassburg, Konstanz, Memmingen, Lindau) ▪ A hódítók reformációja - Német-svájci zwingliánizmus (Zürich, Bazel, Bern, Schaffhausen) ▪ Genf Kálvin előtt – a francia-svájci reformáció kezdetei (Farel, Viret, Lausanne, Biel, Neuchatel) ▪ A kálvinizmus bölcsője – hugenottizmus a Francia Királyságban ▪ Via media – Anglia félutas reformációja ▪ Kálvinizmus a maximumon – a skót reformáció ▪ Észak apostola – reformáció a Dán Királyságban ▪ Észak oroszánja – a svéd reformáció ▪ Reformáció a mediterráneumban - Itália és Spanyolország elfojtott reformációja ▪ Reformáció Isztambulban? - Lukarisz Cirill konstantinápolyi pátriárka reformációs kísérlete ▪ Egy elfeledett világ - Reformáció a Lengyel-litván Nemzetközösségben ▪ „A világ legboldogabb országa” – a holland reformáció és aranykor kapcsolata ▪ „A sok közül egy” - amerikai puritanizmus a 17. században ▪ Összefoglaló óra 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve a választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat megírása VAGY két választott téma prezentálása, belőlük jegyzet készítése és közreadása</p>				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adriányi Gábor: <i>Az egyháztörténet kézikönyve</i>, Budapest: Szent István Társulat, 2001 ▪ Chadwick, Owen: <i>A reformáció</i>, Budapest: Osiris, 1998 				

- Colijn, Jos: *Egyetemes egyháztörténet, Iránytű Alapítvány*, 2001
- Dienes Dénes, szerk.: *A reformáció – Vezérfonal az egyháztörténet tanulmányozásához II.*, Sárospatak: Sárospataki Teológiai Műhely, 2008
- Fazakas Sándor, szerk.: *Kálvin időszerűsége*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2009
- Fiala Endre: *Pápaság és nemzetállamok a késői középkorban és az újkor hajnalán*, Jászberény, 1937
- Fröhlich, Roland: *Egyháztörténet évszámokban*, Budapest: Jel, 2007
- Gresch, Eberhard: *A hugenották*, Budapest, Kálvin, 2008
- Greschat, Martin: *Martin Bucer – Egy reformátor és a kor, amelyben élt*, Budapest: Kálvin Kiadó, 2011
- Heussi, Karl: *Az egyháztörténet kézikönyve*, Budapest: Osiris, 2000
- Johnson, Paul: *A kereszténység története*, Budapest: Európa, 2001
- Jung, Martin H.: *Melanchton és kora*, Budapest: Kálvin, 2012.
- Lane, Tony: *A keresztyén gondolkodás rövid története*, Budapest: Harmat-Kálvin, 2001
- McGrath, Alistair: *Bevezetés a keresztény teológiába*, Budapest: Osiris, 2003
- McGrath, Alistair E.: *Kálvin*, Budapest: Osiris, 1996
- Révész I.-Segesváry L.: *Az egyháztörténelem alapvonalai*, Debrecen: 1936; reprint 1991
- Szántó György Tibor: *Anglikán reformáció, angol forradalom*. Budapest: Európa Könyvkiadó, 2000
- Szántó Konrád: *Egyháztörténelem*, Budapest: Jel, 2007
- Warga Lajos: *A keresztyén egyház történelme*, Sárospatak, 1906

HT RSVS 190 HISTÓRIAI SZIGORLATRA FELKÉSZÍTŐ SZEMINÁRIUM

Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: szerda reggel 7:30-9:00	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái: Egyéni egyeztetés alapján	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere: Lásd követelmények
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A szeminárium célja segítségnyújtás a történelmi szigorlatra való felkészüléshez. A szeminárium alatt lehetőség nyílik a szigorlaton számon kért egyetemes egyháztörténelmi témák bővebb és részletesebb átvizsgálására. A szeminárium programja a szigorlati tételek alapján, a résztvevő hallgatók egyéni igényeihez alakítva, közös megbeszélés folyamán kerül kidolgozásra a szemeszter elején.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kiírt szigorlati tételek alapján, szemeszter eleji egyéni egyeztetés alapján, heti 2 órában				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A tematikából választott téma prezentálása a többi résztvevő számára, illetve a választott téma alapján 6-8 oldalas szemináriumi dolgozat megírása VAGY két választott téma prezentálása, belőlük jegyzet készítése és közreadása.				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
a Magyar Egyháztörténet 1-3 és az Egyetemes Egyháztörténet 1-4 tantárgyak kötelező és ajánlott irodalma				

HT ÉRTÉ351 EGYHÁZTÖRTÉNET A FILMVÁSZNON				
Tantárgy felelőse: Földváryné Dr. Kiss Réka	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: szerda 17:00-18:30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Lányi Gábor				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere: Lásd követelmények
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A szeminárium célja, hogy megismertesse a hallgatókat azokkal a filmművészeti alkotásokkal, amelyek egyháztörténeti témákat érintenek, és amelyek vizsgálatán keresztül elsajátíthatják bibliai, egyházi és egyháztörténeti témájú filmek kritikus elemzésének igényét és módszereit. A szeminárium keretein belül megszerzett ismeretek és kritikai kompetenciák könnyen hasznosíthatók gyülekezeti filmklub szervezése alkalmával, amelyhez a szeminárium folyamán elkészült prezentációk anyaga is hasznos jövőbeli forrásul szolgálhat. A szeminárium által feltárul a filmek alapjául szolgáló események hiteles története, ami mellett szintén fontos szerepet kapnak a film készítőinek motivációi és az a történelmi, társadalmi és kulturális kontextus is, amelyben alkotásukat elkészítették. Egy szemináriumi alkalom a film megtekintésére, a másik az elemzés félórás bemutatására és a róla folytatott diskusszióra szolgál.</p>				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Assisi Ferenc hippiköntösben - Fratello sole, sorella luna (Napfivér, holdnővér), 1972 2. A keresztes háború képe 2001. szeptember 11-e után - Kingdom of Heaven (Mennyei királyság), 2005 3. Skolasztikus realizmus és nominalizmus harca thrillerben - Name of the Rose (A rózsá neve), 1980 4. Calvin, Servet, Ceauescu? - Csillag a máglyán, 1979 5. Jezsuita köztársaságok felszámolása Paraguayban - The Mission (A misszió), 1986 6. Bibliai-e a rabszolgatartás? - Amazing Grace (A szabadság himnusza), 2006 7. Hívóként SS egyenruhában - Amen (Ámen), 2002 8. Teológus, kém, mártír - Bonhoeffer: Agent of Grace (Bonhoeffer: Isten szolgálója), 2000 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A fenti listából választott film történeti hátterének, készítési körülményeinek, történeti, kulturális, társadalmi kontextusának és üzenetének kritikus bemutatása félórás szóbeli powerpoint/prezi prezentáció keretein belül, diskusszió vezetése, valamint írásos referátum/jegyzet közreadása blog formájában.</p>				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
egyéni megbeszélés szerint				

HT RSVS076 / HT ÉRTÉ102 CHRISTIAN SPIRITUALITY

Responsible for the course: Dr. John Brouwer	Timetable: Thursday, 10:00 - 11:30, BTK Room: 227		Prescriptions: (prerequisites) Beginning to intermediate English.	
Leader of the course: Dr. John Brouwer	Contact Hours: N: 30	Credit: RSVS 076: 4 ÉRTÉ 102: 4	A complete set of notes is provided.	
jbrouwer@cantab.net	Type: Optional	Semester: 2018-19.1 Autumn	Language: English	Evaluation: Practical mark
			Suggested semester: Autumn 2018	Method of evaluation: Short quizzes and reflection paper

Course description:

Spirituality is a ‘hot topic’ today. But what do we mean by Christian spirituality? What is the theology of spirituality. How can we use in our churches? And will it attract people to church?

The seminar will teach you how Christian theology and belief can be used in practical areas of church life, and how Christian spirituality is effective to draw people back to church. Since many BTK students attend this seminar, the course allows you to meet and interact with ‘non-reformed people’, to see how they think, to discover how theology can help us connect with them.

The course will show how conversations about what it means to be a human can be effective for outreach and evangelism. The seminar will also help you improve your spoken and written English.

In today’s Hungarian culture, there are many ideas about our ‘humanity’. Yet Jesus was fully human, and shows us what true humanity is like, theologically and practically. With interactive discussion, we will use the idea of “being human” to introduce and discuss Christian spirituality. We first identify important views in culture. And then we contrast those views with what the Bible teaches about anthropology and spirituality.

Lastly, we describe the practical elements of Christian spirituality. This part of the course begins with the separation between God and man, and the question of right relationship with God. How does justification work and what happens after that with sanctification? Broken relationships in families and throughout all levels of society seem to be normal in our modern society. Christian spirituality – deep, personal relationship between God and man – will be offered as a way to begin to heal broken relationships.

Course content:

- Preparatory meeting and Nature of Humanity I: Historic, Government and Family
- Nature of Humanity II: Humans in the image and likeness of God
- Nature of Humanity III: Teleology - is there purpose and meaning to life? ‘Problem of Evil’
- Nature of Humanity IV: Evil defeated and its consequences
- Contrasts Explored: Majesty of God’s holiness vs. corruption of human sin
- Can we be right with God? And then what?
- Perfect grace and proximate peace: spiritual work for our congregations
- God with us: practical consequences for church life
- Christian spirituality as an ecumenical bridge

Requirements:

Grade: class participation and short reflection paper.

Literature:

- *The Holy Bible* in reliable modern translation -- e.g., ESV, NIV, NASB, NRSV.
- Augustine, *Confessions*, trans. R.S. Pine-Coffin, London, 1961.
- Brown, Colin, *The New International Dictionary of New Testament Theology*, Grand Rapids, MI, 1971.
- *Hoekema, Anthony, *Created in God’s Image*, Carlisle, 1994.
- Lindsley, Art, ‘Character’ and ‘Character, Part Two’, *Knowing and Doing* (Fall and Winter: 2006).
- *Lovell, Richard, *Dynamics of Spiritual Life*, Downers Grove, IL, 1980.
- Luther, Martin, *Commentary on Galatians*.
- *Macaulay, Ranald, and Jerram Barrs, *Being Human*, Downers Grove, IL, 1978.
- *McGrath, Alister E., *Christian Theology: An Introduction*, 2nd ed., Oxford, 1997.

- WCC, 'Baptism, Eucharist, Ministry Document' and 'BEM Introduction', Faith and Order Commission, Lima, Peru, 1982.
- * Designates main reading text

HT RSVS143 / HT ÉRTÉ183 - SPIRITUAL LIFE THROUGH THE EYES OF THE PURITANS

Responsible for the course: Dr. John Brouwer	Timetable: Wednesday 16:00-17:30		Prescriptions: (prerequisites) All notes in English are provided	
Leader of the course: Dr. John Brouwer	Contact Hours: N: 30	Credit: 4 Credits		
jbrouwer@cantab.net Language of instruction: In English by a native speaker	Type: Seminar	Semester: Autumn 2018	Language: English	Evaluation: Practical mark
			Suggested semester: Autumn	Method of evaluation: Class participation or short reflection paper

Course description:

Are you interested in learning theological ideas and practical practices for the spiritual life? And would you like to develop basic English for the future? The seminar explores the spiritual life of the Puritans – how they viewed the Christian life and encouraged godly living in their churches. We will do this mostly in English, to improve your English.

Course content:

The Puritans were deeply spiritual Protestants. Also, they were masters at helping their congregations develop and live a godly spiritual life. From their writings we will learn how they did this. This in turn will help us in our own spiritual life and also with members of our churches today. We will look at questions like: What is the good news we want to communicate? And what are the many ways Puritans used to help people respond to the invitation of God? What roles do preaching and community fill in the godly life? How did the Puritans work to move the hearts of their church members?

To explore the spiritual life of the Puritans, we will read and discuss short sections written by important Puritans, such as John Bunyan, Richard Baxter, Richard Alleine and William Ames, and then discuss them in class. We will also read various short modern essays, which discuss specific topics.

Requirements:

Readings: in English and some also in Hungarian, copies available on the web.

Language: beginning to intermediate level English (notes are provided).

Grades: class participation or short reflection paper.

Literature:

- Alleine, Richard, *Instructions about Heartwork* (reprint, 2003).
- Ames, William, *Conscience with the Powers and Cases* (1639).
- Baxter, Richard, *Call to the Unconverted to Turn and Live* (reprint, 1953), and *The Reformed Pastor* (reprint, 1999).
- Bunyan, John, *Pilgrim's Progress* (reprint), and *Grace Abounding* (reprint, 1998).
- Brouwer, John, 'Richard Baxter's Understanding of the Relationship between Christianity and Society', *CHF Bulletin* (Winter 2003-2004).
- Cieger, J.A., 'Preaching—Puritan and Reformed', *Puritan Papers* vol. 2 (2001).
- Gibson, Alan, 'Philip Doddridge's *The Rise and Progress of Religion in the Soul*, *Puritan Papers* vol. 2 (2001).
- Gwyn-Thomas, J., 'The Puritan Doctrine of Christian Joy', *Puritan Papers* vol. 2 (2001).
- Hemming, G.A., 'The Puritan's Dealing with Troubled Souls', *Puritan Papers* vol. 1 (2000).
- Packer, J.I., *A Quest for Godliness: The Puritan Vision of the Christian Life* (1990), in English and Hungarian.
- Ryken, Leland, *Worldly Saints: The Puritans as They Really Were* (1986).
- Young, W., 'The Puritan Principle of Worship', *Puritan Papers* vol. 1 (2000).

HT ÉRTÉ353 / HT BSVS177 A MIATYÁNK REFORMÁTUS MAGYARÁZATAI

Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Hétfő 16.00-17.30 vagy Csütörtök 16.00-17.30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint pecsuk.otto@kre.hu	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV/KV			Értékelés módszere: Szemináriumi dolgozat
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A szeminárium célja, hogy áttekintsük a Miatyánk (Mt 6,9-13 és Lk 11,2-4) református teológiai alapon készített magyarázatait, feldolgozásait, hitvallási, teológiai és homiletikai reflexióit.				
A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Óramegbeszélés 2. Egzegetikai alapok 3. Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy 4. ...szenteltessék meg a te neved 5. ...jöjjön el a te országod... 6. ...legyen meg a te akaratod... 7. ...mindennapi kenyerünket... 8. ...bocsásd meg vétkeinket... 9. ...ne vígy minket kísértésbe... 10. ...mert tiéd az ország... 11. Összefoglalás, értékelés 				
Évközi tanulmányi követelmények:				
Órai referátum (30 %), aktív részvétel a diszkusszióban (30%), szemináriumi dolgozat (40%), maximális hiányzás: 3 alkalom. A szeminárium minimum 5 fő jelentkezése esetén indul.				
Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok és ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> - Bogárdi Szabó István, <i>Mindig imádkozni</i>, Budapest, 2017. - Cseri Kálmán, <i>Miatyánk</i>, Budapest, 2013. - Gyökössy Endre, <i>Két középpont...</i>, Budapest, 2000. - Hegedűs Lóránt, <i>Miatyánk</i>, Budapest, Budapest, 2017. - John testvér, <i>Mennyei Atyánk</i>, Szeged, 2003. - Joó Sándor, <i>Bevezetés a Miatyánk magyarázatához</i>, Budapest, 1982. - Walter Lüthi, <i>A Miatyánk: Bibliamagyarázat lelkészek részére</i>, Debrecen, 1954. - Holger-Finze Michaelsen, <i>Miatyánk – felfedezések az úrtól tanult imádságban</i>, Budapest, 2006. - Sarkadi Nagy Pál, <i>A Miatyánk</i>, Budapest, 1984. - Dr. Viktor János, <i>Az egyház bűnei</i>, Budapest, 2003. 				

**HT ÉRTÉ355 / HT BSVS178 / doktori... PATRISZTIKUS VÁLASZOK A NEHÉZ
ÓSZÖVETSÉGI KÉRDÉSEKRE: AMBROSIAS TER QUAESTIONES C. MUNKÁJÁNAK
OLVASÁSA**

Tantárgy felelőse: Dr. Pecsuk Ottó	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Pecsuk Ottó				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint pecsuk.otto@kre.hu	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar/angol	Típusa: SZV/KV			Értékelés módszere: beadandó
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A szeminárium célja, hogy együtt olvassuk, fordítsuk és megbeszéljük a 4. századi római teológus, Ambrosiaster Ószövetséghez írt „Kérdés-feleleteit” (Quaestiones Veteris et Novi Testamenti).				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Megbeszélés szerint.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
A szemináriumra való jelentkezés feltétele középiskolai érettségi szintű vagy annak megfelelő latintudás. Aktív részvétel a vizsgált szöveg olvasásában, fordításában és értelmezésében (70%), szemináriumi dolgozat (30%), maximális hiányzás: 3 alkalom. A szeminárium elindításának feltétele 2 jelentkező hallgató.				
<i>Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok és ajánlott irodalom:</i>				
Alexander Souter (szerk.), <i>Pseudo-Augustini Quaestiones Veteris et Novi Testamenti</i> . Bécs-Lipcse, 1908.				

HT ÉRTÉ356 / HT BSVS184 A SION ÉNEKEK MISSZIÓI JELENTŐSÉGE

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: hétfő 15:00	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Balogh Róbert				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV/KV			Értékelés módszere: aktivitás az órákon és kiselőadás tartása

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A hallgatók a szemeszter során megismerkednek a zsoltárokat, különösen is az ún. „Sion Énekeket” érintő bevezetéstani, exegetikai kérdésekkel. Az Ószövetség missziói intenciói az újabb kutatások fényében egyre inkább relevánsnak tűnnek, s az ezekre adott megfelelő válaszok a gyakorlati, egyházi missziói látásunkat is gazdagíthatják. A Sion Zsoltárok teológiai koncepciója látszólagos ellentmondásokkal van tele, mégis egy cél felé vezetik az olvasót: az élő Isten mindent átható és elfogadó szeretetében hívnak mindenkit. Ennek megértése és mélyreható elemzése nagyban gazdagíthatja a következő generációs lelkipásztorok ekkléziológiai, gyülekezetépítési/plántálási szemléleteit. A zsoltárokat az akadémiai exegetika módszertanával fogjuk vizsgálni, tehát eredeti (héber) nyelven fogjuk a nyelvtani elemzést végezni. (Oktatói segítséggel.)

A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

1. Bevezetés a zsoltárok világába
2. Kutatástörténeti áttekintés, valamint a zsoltárkutatást érintő releváns exegetikai módszerek ismertetése.
3. A zsoltárok műfajai, a Sion Ének mint műfaj.
4. 48. Zsoltár elemzése
5. 76. Zsoltár elemzése
6. 84. Zsoltár elemzése
7. 87. Zsoltár elemzése
8. 122. Zsoltár elemzése
9. A Sion énekek exegetikai összefüggéseinek konklúziója
10. „Mission from the margins” és a Sion Énekek kapcsolata
11. Az exegetikai munka során felvetett gyakorlati-missziói kérdések vizsgálata
12. Jegymegajánlás, záróbeszélgetés

Évközi tanulmányi követelmények:

A szemináriumra való jelentkezés feltétele középiskolai érettségi szintű vagy annak megfelelő latintudás. Aktív részvétel a vizsgált szöveg olvasásában, fordításában és értelmezésében (70%), szemináriumi dolgozat (30%), maximális hiányzás: 3 alkalom. A szeminárium elindításának feltétele 2 jelentkező hallgató.

Ajánlott irodalom:

1. *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart, 1990
2. J. Alberto Soggin: *Bevezetés az Ószövetségbe* : a kezdetektől az alexandriai kánon lezárásáig : függelékek a Kr. e. 1. évezred első feléből származó palesztinai feliratokról és a babiloni fogság utáni első évszázadok kéziratos leleteiről; [ford. Hoffmann Béla, Víg István]., Budapest : Kálvin, [Kaposvár] : Kaposvári Ny. 1999.
3. Rózsa Huba: *Az Ószövetség Keletkezése*, SZIT, Budapest, 1996.

4. BDB: *The New Brown–Driver–Briggs–Gesenius Hebrew and English Lexicon* 1906, (reprint: Hendrickson Publishers, Peabody, Massachusetts 1979.)
5. Holladay, William L.: *A Concise Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*: based upon the lexical work of Ludwig Koehler and Walter Baumgartner, Leiden ; Grand Rapids, Michigan : E. J. Brill : William B. Eerdmans Publishing Company, 1988
6. Lisowsky G: *Konkordanz zum Hebräischen Alten Testament*, Stuttgart, Deutsche Bibelgesellschaft², 1981.
7. Dr. Karasszon Dezső: *A Zsoltárok Könyvének Magyarázata* in *A Szentírás magyarázata : Jubileumi kommentár / Karasszon Dezső, Varga Zsigmond [et al.]; 2. köt., Az Ószövetség könyveinek magyarázata : Zsoltárok könyve - Malakiás könyve. - p. 542-931.* Budapest : Kálvin Kiadó, 1998
8. K. Seybold: *Die Psalmen*, Tübingen : J. C. B. Mohr, [cop. 1996]
9. *Die Psalmen. Eine Einführung* (= Urban-Taschenbuch 382). Kohlhammer, Stuttgart 1986.
10. H.J. Kraus: *Psalmen*, Neukirchen : Kr. Moers, 1958.

HT RSVS319 NYUGATI SPIRITUALITÁSTÖRTÉNET

Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: hétfőnként vagy péntekenként a megbeszélte időpontban	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Nagy Levente				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 3	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere: szemináriumi dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<p>A kurzus célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek a nyugati kereszténység sokszínű lelkiségi hagyományába. Az órák során megismerkedünk a spiritualitás és misztika fogalmával, céljával és formáival, a misztikus lelkiség bibliai és antik gyökereivel, valamint a hagyomány különféle iskoláival. A megszerzett ismeret révén árnyaltabb képet kaphatunk keresztény őseink hitbéli nehézségeiről, vívódásairól és a módszerekről, melyekkel orvosolni kívánták azokat. Felismerhetjük a teológiatörténet száraz adatai mögött a hús-vér, hitében megpróbáltatásokkal küzdő keresztény embert, aki bár eltérő körülmények közt, de nagyon hasonló problémákkal harcolt, mint korunk keresztényei.</p>				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lelkiség és misztika, bibliai alapok és antik hatások, misztika és misztológia ▪ A misztika formái és céljai ▪ Órigenész és az Énekek éneke ▪ Ágoston és az <i>unitas spiritus</i> ▪ Korai szerzetesség, aszkézis, a kappadókiai atyák, Evagriusz Pontikosz ▪ Pseudo-Dionüsziosz Areopagitész és a negatív teológia ▪ Clairvaux-i Bernát, Krisztus-misztika és jegyesmisztika ▪ A szetviktori teológusok és Isten megismerésének útjai ▪ A beginák szeretet-misztikája ▪ Eckhart mester, a Rajna-völgyi misztikusok és a passzív szenvedés gondolata, <i>unitas indistinctionis</i> ▪ Késő középkori laikus mozgalmak, devotio moderna ▪ Az angol misztika, Richard Rolle, Norwichi Julianna, A tudatlanság felhője ▪ Kora újkori spanyol spiritualitás, Loyolai Ignác, Avilai Teréz, Keresztes János 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<p>A kötelező irodalom feldolgozása, az órákon való rendszeres részvétel, illetve minden hallgató számára egy előzetesen kiválasztott téma feldolgozása, a kutatási eredmények előadás formájában való bemutatása és egy szemináriumi dolgozat benyújtása.</p>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Balthasar, Hans Urs von: Szempontok a keresztény misztika mibenlétének meghatározásához, in Görföls Tibor (szerk.): <i>A misztika alapkérdései</i>, Budapest, Sík Sándor Kiadó, 2008, 39-72. ▪ Görföls Tibor: A keresztény misztika néhány problémája, <i>Vigilia</i>, LXXX. évf., 2015/6, 488-497. ▪ Haas, Alois Maria: <i>Felemelkedés, alászállás, áttörés: A misztikus tapasztalat és a misztika nyelve</i>, Budapest, Vigilia Kiadó, 2011, 27-156. 				

- McGinn, Bernard: *The Foundations of Mysticism: Origins to the Fifth Century*, New York, Crossroad, 2004, 9-185.

Ajánlott irodalom:

- Cox, Michael: *Handbook of Christian Mysticism: Introduction to the Christian Mystical Tradition*, San Francisco, Harper & Row, 1985.
- Görföl Tibor: *Imitatio passionis? Az aktív és passzív szenvedés a kereszténységben*, *Vigilia*, LXXVII évf., 2012/1, 13-19.
- Hollywood, Amy (szerk.): *The Cambridge Companion to Christian Mysticism*, New York, Cambridge UP, 2012.
- McGinn, Bernard: *Love, Knowledge, and Mystical Union in Western Christianity: Twelfth to Sixteenth Centuries*, *Church History*, LVI. évf., 1987/1, 7-24.
- Ruh, Kurt: *A nyugati misztika története I-II*, Budapest, Akadémiai Kiadó, 2006.
- Turner, Denys: *The Darkness of God: Negativity in Christian Mysticism*, Cambridge, Cambridge UP, 1995.
- Varga Lajos: *A 14. századi német misztika*, *Vigilia*, XLIV évf., 1999/2, 113-118.

HT ÉRTÉ026, HT ÉRTÉ028, HT ÉRTÉ030, HT ÉRTÉ032, HT ÉRTÉ034 EGYETEMI KÓRUS I., III., V., VII., IX.

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: hétfő 16,45-18,15	Előtanulmányi kötelezettségek: Kottaolvasási készség vagy karéneklésben való jártasság	
Tantárgy előadója: Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 1	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere:
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A megtanulandó repertoár a vokális egyházi többszólamúság örökségét kívánja reprezentálni. A tárgyfelvétel feltétele az alapvető kottaolvasási készség vagy a karéneklésben való jártasság.				

HT ÉRTÉ357 AZ EGYHÁZI ÉV A NÉPHAGYOMÁNYBAN - ÜNNEPEINK ÉNEKEI

Tantárgy felelőse: Dr. Papp Anette	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: hétfő 15,00-16,30	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Gaál Eszter				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánl ott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere: előadás értékelése
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus során a hallgatók elsajátíthatnak a magyar népzenei hagyományban megőrződött, az egyházi ünnepekhez kötődő népekeket és szokásdalokat. A kiscsoportos foglalkozásokon elsősorban az egész nyelvterületen gyűjthető énekek egyszerűbb változatait ismerhetik meg, de betekintést nyerhetnek a csak egyes vidékekre jellemző repertoárba is.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kurzuson elsajátított anyag segít jobban megismerni a hallgatók majdani szolgálati helyének hagyományát, hasznosítható a hitoktatásban, valamint a rendszeres együtténeklés segít a magabiztos intonáció fejlesztésében. A félév végén a hallgatók közös előadáson mutathatják be az addig elsajátított repertoárt.				

HT ÉRTÉ354 ŐSTÖRTÉNETEK

Tantárgy felelőse: Dr. Karasszon István	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás:	Előtanulmányi kötelezettségek:	
Tantárgy előadója: Dr. Karasszon István				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
<p>Az elmúlt évtizedekben az 1Móz 1–11 fejezetek kutatása igen jelentős eredményekhez vezetett, amelyeket C. Westermann monumentális kommentárja (1977) foglalt össze. Forráskritika, vallástörténeti összehasonlítás, teológiai kiértékelés egyaránt megtalálható e kutatásban. – Az azóta eltelt idő megerősítette Westermann eredményeit, de jelentős újakat is hozott. Ezek áttekintése a feladat, az azóta megjelent irodalom kapcsán, amelyeket a hallgatóknak önállóan kell feldolgozniuk.</p>				
Ajánlott irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ O. H. Steck, <i>Der Schöpfungsbericht der Priesterschrift</i>, RLANT 115, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1975 ▪ M. Witte, <i>Die Biblische Urgeschichte</i>, BZAW 265, Berlin/New York: W. de Gruyter, 1998 ▪ M. S. Smith, <i>The Priestly Vision of Gen 1</i>, Minneapolis: Fortress Press, 2010 ▪ valamint a fontosabb kommentárok: W. Zimmerli (1967), G. von Rad (1972), C. Westermann (1977), G. J. Wenham (1987), A. Schüle (2009), J. C. Gertz (2018). 				

HT ÉRTÉ358 THOMAS MANN JÓZSEF ÉS TESTVÉREI CÍMŰ MŰVÉNEK BIBLIKUS ELEMZÉSE

Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Kedd 15,00-16,30	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Zsengellér József				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				

HT ÉRTÉ365 / HT RSVS318 BETEKINTÉS EMIL BRUNNER TEOLÓGIÁJÁBA				
Tantárgy felelőse: Dr. László Emőke	Órarendi információ: szerda 16-17.30, vagy megbeszélés szerint		Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3		
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: SZV	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: I-X.	Értékelés módszere: szakmai előadás és dolgozat
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A szeminárium célja, hogy a hallgatók betekintést nyerjenek E. Brunner teológiájába.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Emil Brunner a XX. század egyik legmeghatározóbb református teológusa, akinek a magyar egyházi és teológiai közeg eddig méltánytalanul kevés figyelmet szentelt. Ezt a hiányt pótolhatja most a Alister E. McGrathnak a Kálvin kiadó gondozásában megjelent „ <i>Emil Brunner – Újraértékelés</i> ” című könyve, amely által a magyar olvasók és teológusok is megismerhetik a kiváló teológus életművét. A szerző könyvének előszavában leírja, hogy célja nemcsak Brunner gondolkodásmódjának bemutatása, hanem, hogy „megtaláljuk a kapcsolatot teológiája és saját helyzetünk között”.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Aktív részvétel minden szemináriumi alkalmon, folyamatos együtt készülés, az előadások mellé handout készítése.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
Alister E. McGrath: <i>Emil Brunner – Újraértékelés</i> , Kálvin Kiadó, 2018				

BSBFL 1020 MŰVÉSZETFILOZÓFIA				
Tantárgy felelőse: Dr. Németh Csaba	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Szerda 10:00-11:30, 208-as terem	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Fülöp József				
Előadók fogadóórái:	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév:	Értékelés módja: Kollokvium
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere: Kollokvium
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az esztétikai ismeretek bővítése, részletes ismeretek megszerzése a művészetfilozófia legfontosabb tárgyköreiből, a főbb elméletirők vonatkozó munkáiról (ezek adekvát megközelítéséről), valamint a hagyományos és a kortárs fogalmi eszköztár elsajátítása. Az elméleti tájékozottság mellett egyes kérdések, illetve problémák kapcsán gyakorlati (esztétikai, műelemzői) ismeretek elmélyítése.				
<i>A tantárgy programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A művészetfilozófia (illetve esztétika) helyzete a filozófiai diszciplínák között. A művészet(ek) filozófiai értelmezése, felosztása, határai megállapítása. Klasszikus művészetfilozófiai kérdések taglalása. A művészet(ek) ontológiai, esztétikai, transzcendentális és antropológiai megközelítései. A művészetfilozófia története és főbb képviselői, különös tekintettel a felvilágosodásra, a német idealizmusra és a modernitásra.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Rendszeres önálló szövegolvasás és -elemzés.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Alexander Gottlieb Baumgarten: Esztétika, Atlantisz, Budapest, 1999. ▪ Edmund Burke: Filozófiai vizsgálódások a fenségesről és a szépről való fogalmunk eredetéről, Magvető, Budapest, 2008. ▪ Arthur Danto: Hogyan semmiszte ki a filozófia a művészetet? Atlantisz, Budapest, 1997. ▪ Nicolai Hartmann: Esztétika, Magyar Helikon, Budapest, 1977. ▪ Martin Heidegger: A műalkotás eredete, Európa, Budapest, 1988. ▪ Georg Wilhelm Friedrich Hegel: Esztétika, Atlantisz, Budapest, 2004. ▪ Immanuel Kant: Az ítélőerő kritikája, Ictus, Budapest, 1996. ▪ Lukács György: A heidelbergi művészetfilozófia és esztétika. A regény elmélete, Magvető, Budapest, 1975. ▪ Friedrich Nietzsche: Emberi, nagyon is emberi, Osiris, Budapest, 2008. ▪ Pszeudo-Longinosz: A fenségesről, Akadémiai, Budapest, 1965. ▪ Friedrich Wilhelm Joseph Schelling: A művészet filozófiája, Akadémiai, Budapest, 1991. ▪ Friedrich Schiller: Művészet- és történelemfilozófiai írások, Atlantisz, Budapest, 2005. ▪ Arthur Schopenhauer: Az ok elvétől független képzet: a platóni idea: a művészet objektuma = A. Sch.: A világ mint akarat és képzet, Osiris, Budapest, 2002, 217–330. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Az esztétika vége – vagy se vége, se hossza?, Ikon, Budapest, 1995. ▪ Bacsó Béla: „Az eleven szép”. Filozófiai és művészetelméleti írások, Kijárat, Budapest, 2006. ▪ Oto Bihalji-Merin: Él-e még a művészet a tudomány korszakában?, Corvina, Budapest, 1988. ▪ Hans-Georg Gadamer: A szép aktualitása, T-Twins, Budapest, 1994. ▪ Noël Carroll: Philosophy of Art. A Contemporary Introduction, Routledge, London, 1999. 				

- Albert Hofstadter, Richard Kuhns (szerk.): *Philosophies of Art and Beauty: Selected Readings in Aesthetics from Plato to Heidegger*, Chicago, University of Chicago Press, 1976.
- Peter Lamarque, Stein Haugom Olsen (szerk.): *Aesthetics and the Philosophy of Art, The Analytic Tradition, An Anthology*, Blackwell, Oxford, 2004.
- Konrad Paul Liessmann: *Philosophie der modernen Kunst. Eine Einführung*. UTB für Wissenschaft, Wien, 1999.
- Karlheinz Lüdeking: *Analytische Philosophie der Kunst. Philosophie, Analyse und Grundlegung*, Athenaäum, Frankfurt am Main, 1988.

**HT ÉRTÉ359 / HT RSVS317 KRISZTOLÓGIAI IRÁNYZATOK ÉS VITÁK A
TEOLÓGIATÖRTÉNETBEN**

Tantárgy felelőse: Dr. László Emőke	Órarendi információ:		Előtanulmányi kötelezettség:	
Tantárgy előadója: Dr. László Emőke	Féléves óraszám: N:30	Kredit: 3		
Oktató(k) elérhetősége:	Tárgy besorolása: SZV	Meghirdetés féléve: ősz	Oktatás nyelve: magyar	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
			Ajánlott félév: III-X.	Értékelés módszere: szakmai előadás és dolgozat

A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:

A szeminárium célja Krisztus személyéről szóló tanítás és viták vizsgálata.

A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

A Jézus Krisztus személyéről és munkájáról szóló tanítás a keresztyén teológia központi kérdése és üzenete, melynek kibontakozását és kifejtését számos komoly teológiai vita övezte. A szeminárium keretében - a kijelölt szövegrészek közös tanulmányozása segítségével - megismerjük a legmeghatározóbb krisztológiai irányzatokat és vitákat a patrisztikus kortól kezdve a modern időkig.

Évközi tanulmányi követelmények:

Aktív részvétel minden szemináriumi alkalmon, folyamatos készülés, együtt gondolkodás; szemeszter végén rövid beadandó dolgozat készítése.

Ajánlott irodalom:

Herczeg Pál: *Krisztológiai irányzatok a páli iratokban*, Kálvin Kiadó, 1998
 Vanyó László (szerk.): *Szent Athanasziosz művei*, Szent István Társulat, 1991
 John Meyendorf: *Krisztus az ortodox teológiában*, Osiris Kiadó, 2003
 Frenyó Zoltán: *Krisztológiai és antropológiai kérdések*, Jel Kiadó, 2002
 Vanyó László (szerk.): *A Kappadókiai atyák*, Szent István Társulat, 1983
 Vanyó László (szerk.): *Nüsszai Szent Gergely művei*, Szent István Társulat, 2002
 Vanyó László (szerk.): *Nagy Szent Baszileiosz*, Szent István Társulat, 2001
 Thomas F. Torrance: *The Mediation of Christ*, Eerdmans, 1984
 Kálvin János: *Institutio: A keresztyén vallás rendszere*, Kálvin Kiadó, 2014
 D. Bonhoeffer: *Christ the Center*, Harper-Row, 1966
 O. Collins: *Christology*, Oxford Univ. Press, 1995
 Geréb Pál: *Barth Károly Dogmatikája*, Erdélyi Református Egyházkerület, 2006
 J. Moltmann: *The way of Jesus Christ: Christology in Messianic Dimensions*, SMC Press, 1999
 O. Cullmann: *A Újszövetség krisztológiája*, MRE Zsinati Sajtóosztálya, 1990
 E. Brunner: *The Mediator*, Westminster Press, 1947
 R. Bultmann: *Az Újszövetség teológiája*, Osiris Kiadó, 1998
 R. Bultmann: *Jézus Krisztus és a mitológia*, Teológiai Irodalmi Egyesület, 1996
 W. Kasper: *Jézus a Krisztus*, Osiris, 2003
 W. Pannenberg: *Rendszeres teológia*, Osiris Kiadó, 2006
 W. Pannenberg: *Grundzüge der Christologie*, Gütersloher Verl., 1966

A félév kezdetén kerül kiadásra.

HT RSVS316 KIJELENTÉS A TEREMTÉSBEN				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Hétfő vagy péntek	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Békési Sándor				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:				
<p>A cím – <i>kijelentés a teremtésben</i> – a szemináriumi kutatás két részére utal. Egyrészt <i>elméleti megközelítésben</i> azt vizsgálja, hogy az Isten kijelentése miképpen mutatkozik meg a természet – az univerzum, az ásványi, a növényi és az állatvilág – jelenségeiben a <i>teremtés teológiájának</i> értelmezése szerint. Másrészt <i>gyakorlati megközelítésben</i> miképpen tudja a hallgató az isteni kijelentés üzenetét a teremtett világ nyelvén keresztül minél jobban kiolvasni és elmondani. A természet adta tapasztalat gondolatra ébresztésének, a <i>találékony (invenciózus) gondolkodásnak</i> gyakorlása ez a stúdium abból a célból, hogy a teológushallgató szemét kinyissa a világ számtalan csodálatos jelzéseire, valamint alkotómunkájában, a prédikáció írásában gondolati gazdagságát elősegítse. Miután ez a szeminárium a teremtett világ (a természet) jelenségeivel (alakzatával, működésével és változásaival) foglalkozik a rendszeres teológián belül, a kutatás a teológiai esztétika megközelítését alkalmazza.</p>				
A szeminárium programja és az évközi tanulmányi követelmények:				
<p>A bevezető előadások után minden hallgató kiválaszt a természet gazdagságából egy-egy területet (csillagvilág, ásványok, növények, állatvilág), amelynek egyes részleteivel foglalkozni kíván. Ezeket a természetben összegyűjti (fénykép-filmfelvételek), leírja, majd a tradicionális kultúrában elfoglalt helyén és a teremtés teológiájának hermeneutikai elve szerint kielemezi. Ehhez három területnek szakirodalmát tanulmányozza: 1) a természettudományos leírását, 2) a költészetben és a képzőművészetben megőrzött jelképrendszerét, valamint 3) a Szentírásban fellelhető értelmét és összefüggéseit a választott természeti tárgynak. Végül kutatásának eredményeképpen a szorgalmi idő végére elkészít egy tanulmányt, amelyben szerves egységet képeznek mind a természeti jelenségeknek leírásai, jelképei és metaforái, valamint azok rendszeres teológiai elemzései, illetve összegzésként a hallgató saját meglátásai.</p>				
A stúdium kiindulópontjául szolgáló és vizsgálandó alapszövegek, illetve irodalom:				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ 1Móz 1, 1-31, 1Móz 2, 1-4a ▪ Jób 38, 1-38, Jób 39, 1-38, Jób 40, 1-19, Jób 41, 1-34 ▪ Zsolt 19, 1-15, Zsolt 104, 1-35 ▪ <i>Institutio</i>, 1. 5. 1-15 & 1. 6. 1-6 ▪ Christian Link: <i>A teremtés teológiája</i>. Nagykőrös, 2007, KRE TFK 				
<p>Az összevetésre alkalmas további irodalom kijelölése a témaválasztás függvényében az órai megbeszélés szerint.</p>				

HT ÉRTÉ360 / HT BSVS180 AZ ALVILÁG (ŠƏ'ÔL) A HÉBER BIBLIÁBAN				
Tantárgy felelőse: Dr. Zsengellér József	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Hétfő vagy péntek	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Péntek Dániel Gábor				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: őszi	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV/KV			Értékelés módszere: írásbeli dolgozat, órai munka
<i>A tantárgy szakmai tartalma, elsajátításának célja:</i>				
Az Alvilággal és a halál utáni élettel kapcsolatos gondolkodás nyomai viszonylag ritkán jelennek meg a Héber Biblia könyveiben, a későbbi teológiai gondolkodás számára azonban ezek az elszórt nyomok nagy jelentőségre tettek szert. Jelen kurzus elsődleges célja a Héber Biblia Alvilággal foglalkozó szövegeknek a feltérképezésén és alapos olvasásán (close reading) keresztül az Ószövetség saját(os) hangjának megismerése. A tantárgy másodlagos célja a probléma kutatástörténetének bemutatása. Az ószövetségi források egy részét (a tematikában is jelzett szövegek részleteit) lehetőség szerint héber nyelven is olvassuk, de a héber nyelvtudás nem előfeltétele a kurzus felvételének!				
<i>A tantárgy programja:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Az ószövetségi alvilágkép kutatásának története 2. A šə'ôl szó etimológiája és szemantikája, az alvilág az ókori közel-keleti kultúrákban (feldolgozandó olvasmány: Jarick, John, „Questioning Sheol”, in: Resurrection. Edited by Stanley E. Porter et al. JSNTSup 186. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1999., pp. 22-32.) 3. Az Alvilág nevei a Héber Bibliában. Az alvilágkép kozmológiai vonatkozásai (feldolgozandó olvasmány: Tromp, Nicholas J., Primitive Conceptions of Death and the Nether World in the Old Testament, Rome: Pontifical Biblical Institute, 1969.pp. 21-79.) 4. Az Alvilág a Héber Biblia prózai szövegeiben 5. Az Alvilág a bölcsességirodalomban 6. Az Alvilág a prófétai irodalomban. Ézs 14 7. Ez 32,17-32 (feldolgozandó olvasmány: Bock, Daniel I., Beyond the Grave: Ezekiel's Vision of Death and Afterlife, in: Bulletin for Biblical Research 2 (1992) pp. 113-141.) 8. Az Alvilág és az abból való szabadulás a zsoltárokból és a narratív és prófétai könyvek zsoltárbetéteiben (feldolgozandó olvasmány: Hamar Zoltán, „Az Úr színe előtt járok az élők földjén” (Zsolt 116,9) – A halálból való szabadítás motívuma a Zsoltárok könyvében”, In: Studia Biblica Athanasiana 10. pp. 17-30.) 9. Zsolt 88 10. JHVH és az Alvilág (feldolgozandó olvasmány: Eberhardt, Gönke: Die Gottesferne der Unterwelt in der JHWH-Religion, In: Berlejung, Angelika – Janowski, Bernd (Hrsg.): Tod und Jenseits im alten Israel und in seiner Umwelt: Theologische, religionsgeschichtliche, archäologische und ikonographische Aspekte, Tübingen, Mohr Siebeck, 2009, pp. 373-395.) 11. Az egyén és az Alvilág. A Seol, mint eszkhaton. Zsolt 16 12. A probléma vallástörténeti és bibliai-teológiai kiértékelése. Összegzés. Félévzárás. 				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. aktív részvétel az órákon 2. Források és szakirodalom órai és otthoni feldolgozása (A tematikában jelölt „feldolgozandó olvasmányok” közül minden hallgatónak legalább 2 olvasmány önálló feldolgozása és ismerete kötelező. A tematikában jelölt forrásokat közösen elemezzük.) 3. Referátum választott szakirodalom alapján az óra tematikájához kapcsolódóan <p>VAGY</p> <p>Egy forrás rövid elemzése (4000-6000 karakter, beadási határidő: a félév utolsó előtti órája)</p> <p>VAGY</p> <p>Rövid reflexió írása egy, az oktatóval egyeztetett szakirodalmi tételhez kapcsolódóan (4000-6000 karakter, beadási határidő: a félév utolsó előtti órája)</p> <p>VAGY</p>				

Szóbeli beszámoló az utolsó órán a félév során olvasott héber nyelvű bibliai források egy részéből.

Ajánlott irodalom:

- Bock, Daniel I., *Beyond the Grave: Ezekiel's Vision of Death and Afterlife*, in: *Bulletin for Biblical Research* 2 (1992) pp. 113-141.
- Bloch-Smith, Elizabeth M., *Judahite Burial Practices and Beliefs about the Dead*. JSOTSup 123. Sheffield: JSOT Press, 1992.
- Dahood, Mitchell J., *Psalms 101-150 (AB 17A)*, Garden City: Doubleday, 1970.
- Eberhardt, Gönke, *JHWH und die Unterwelt: Spuren einer Kompetenzausweitung JHWHs im Alten Testament*, (FAT II/23) Tübingen: Mohr Siebeck, 2007.
- Eberhardt, Gönke: *Die Gottesferne der Unterwelt in der JHWH-Religion*, In: Berlejung, Angelika – Janowski, Bernd (Hrsg.): *Tod und Jenseits im alten Israel und in seiner Umwelt: Theologische, religionsgeschichtliche, archäologische und ikonographische Aspekte*, Tübingen, Mohr Siebeck, 2009, pp. 373-395.
- Engly Sándor, *Halál, feltámadás, örök élet az Ószövetségben*. Budapest: Magánkiadás, 2014.
- Friedman, R. E., S. D. Overton, „Death and Afterlife: The Biblical Silence,” in: *Judaism in Late Antiquity*, part 4, *Death, Life-after-Death, Resurrection and the World to Come in the Judaisms of Antiquity*. Edited by Alan J. Avery-Peck and Jacob Neusner. *Handbuch der Orientalistik* 55. Leiden/New York: Brill, 2000. pp. 35–59.
- Hamar Zoltán, „Az Úr színe előtt járok az élők földjén” (Zsolt 116,9) – A halálból való szabadítás motívuma a Zsoltárok könyvében”, In: *Studia Biblica Athanasiana* 10. pp. 17-30.
- Harris, R. L., „The Meaning of the Word Sheol as Shown by Parallels in Poetic Texts”, *Bulletin of the Evangelical Theological Society* 4 (1961), pp. 129-135.
- Hays, Christopher B., *Death in the Iron Age II and in First Isaiah*, (FAT 79), Tübingen: Mohr Siebeck, 2011.
- Heidel, A., „Death and the Afterlife”, in: *The Gilgamesh Epic and Old Testament Parallels* (Chicago: University of Chicago; 1949), pp. 137-223.
- Janowski, Bernd, *De profundis. Tod und Leben in der Bildsprache der Psalmen*, in: U. Mittmann-Richert, u.a. (Hg.), *Der Mensch vor Gott. Forschungen zum Menschenbild in Bibel, antikem Judentum und Koran*. FS H. Lichtenberger, Neukirchen-Vluyn: Neukirchner Verlag, 2003, pp. 41–64.
- Janowski, Bernd, *Ein Gott, der straft und tötet? Zwölf Fragen zum Gottesbild des Alten Testaments*, Neukirchen-Vluyn: Neukirchner Verlag 2013
- Janowski, Bernd, *Die Toten loben JHWH nicht. Psalm 88 und das alttestamentliche Todesverständnis*, in: F. Avemarie / H. Lichtenberger (Hg.), *Auferstehung – Resurrection* (WUNT 135), Tübingen 2001, 3–45.) (Neu Abdruck in: *Der nahe und der ferne Gott. Beiträge zur Theologie des Alten Testaments* 5, Neukirchen-Vluyn: Neukirchner Verlag 2014, pp. 207–243.)
- Jarick, John, „Questioning Sheol”, in: *Resurrection*. Edited by Stanley E. Porter et al. JSNTSup 186. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1999., pp. 22-32.
- Johnston, Philip S., *Shades of Sheol: Death and Afterlife in the Old Testament*, Downer’s Grove, Ill.: InterVarsity, 2002.
- Katz, Dina, *The Image of the Netherworld in the Sumerian Sources*, Bethesda, Maryland: CDL Press, 2003.
- Marjovszky Tibor, „A föld megszüli az árnyakat”: néhány megjegyzés a rabbinikus hagyomány föltámadás hitéhez”. In: Zsengellér József (szerk.), *Eszkhatológia és utópia: Tanulmányok*. (Acta Theologica Papensia; 6.) Pápa: 2001. pp. 9-16.
- Martin-Achard, Robert, *From Death to Life: A Study of the Development of the Doctrine of the Resurrection in the Old Testament*, translated by John Penney Smith. Edinburgh: Oliver & Boyd, 1960.
- Niehr, Herbert, „A halott megítélésének változása a fogság utáni Júdában”. (Xeravits Géza fordítása) In: *Studia Biblica Athanasiana* 4 (2001). pp. 21-38.
- Rosenberg, Ruth, *The Concept of Biblical Sheol within the Context of Ancient Near Eastern Beliefs: A Thesis*, Ph.D. dissertation, Harvard University, 1981.
- Rózsa Huba, „A halál és az ember halál utáni sorsa az Ószövetség proto- és deuterokanonikus könyveiben”. In: *Teológia* 31 / 3-4 (1997). pp. 41-63.
- Smith, Mark S., „Rephaim”, in: vol. 5 of *Anchor Bible Dictionary*, edited by David Noel Freedman. 6 vols. New York: Doubleday, 1992. pp. 674–676.
- Smith, Mark S., Elizabeth Bloch-Smith, „Death and Afterlife in Ugarit and Israel”, *JAOS* 108 (1988), pp. 277–284.
- Spronk, Klaas, *Beatific Afterlife in Ancient Israel and in the Ancient Near East*, (AOAT 219), Neukirchen-Vluyn: Neukirchner Verlag, 1986.

Tromp, Nicholas J., *Primitive Conceptions of Death and the Nether World in the Old Testament*, (Biblica et Orientalia 21), Rome: Pontifical Biblical Institute, 1969.

Wächter, Ludwig, *Der Tod im Alten Testament*, Stuttgart: Calwer, 1967.

Xella, Paolo, „Death and the Afterlife in Canaanite and Hebrew Thought”, in: vol. 3 of *Civilizations of the Ancient Near East*, edited by Jack M. Sasson, New York: Scribner, 1995., pp. 2059–2070.

Zsengellér József, „Demitizálás: Az Ószövetség válasza a halál kihívására”. In: *Studia Biblica Athanasiana* 10. pp. 31-42. (2008)

Speciális érdeklődés esetén további szakirodalom ajánlása az oktatóval való egyeztetés alapján történhet.

HT ÉRTÉ362 KARNEVÁLI SHAKESPEARE				
Tantárgy felelőse: Dr. Békési Sándor	Féléves óraszám:	Órarendi beosztás: Hétfő vagy péntek	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Bársony Márton	N:30			
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: SZV			Értékelés módszere:
A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:				
A kurzus célja, hogy a lelkészhallgatókat megismertesse a logikának azokkal az alapfogalmaival, amelyek ismerete és alkalmazása úgy tanulóikhoz, mint prédikációinak megírásához és elmondásához elengedhetetlen. A tudományos- és szépirodalomból, valamint a zszurnalisztikából vett példákon keresztül beavatást nyernek a kijelentéslogika szabályaiba és a helyes következtetések technikájába, és felkészítést kapnak nem csak a világos, hatékony és tisztességes érvelésre, hanem a manipulatív érvelés leleplezésére és kivédésére is.				
A tantárgy rövid programja:				
<p>1. óra. Oramegbeszélés, bevezető A karneválról, mint történelmi, irodalomelméleti, esztétikai fogalomról. A ritualitás jelentősége az esztétika-előtti színházi művészetben.</p> <p>2. óra. A karneváli világ Az idő és a tér a középkorban (Mircea Eliade, Aron Gurevics). Liminalitás, transzgresszió, átmeneti rítusok (Victor Turner), homo sacer (Ernst Kantorowicz, Giorgio Agamben). A korai karnevál (Mihail Bahtyin), Francois Rabelais, népi apofatikus kultúra.</p> <p>3. óra. A par excellence bohóc I. A bohóc, mint a karnevál médiuma. A bohóc-jelenség antropológiai és fenomenológiai megközelítései. Victor Turner: <i>A rituális folyamat. Struktúra és antistruktúra/A Rochesteri Egyetemen (Rochester, New York) 1966-ban tartott Lewis Henry Morgan-előadások.</i> (fordította Orosz István) Budapest: Osiris, 2002. 107-144. o. („Liminalitás és communitas” című fejezet) [Mihail Bahtyin: <i>Francois Rabelais művészete, a középkor és a reneszánsz népi kultúrája.</i> (fordította: Könczöl Csaba) Budapest: Európa, 1982. 5-26. o. (Bevezetés részlete)]</p> <p>4. óra. A par excellence bohóc II. A bohóc, mint a karnevál médiuma. A világ mint bohócjáték. A bohóc a művészetekben. Natalie Zemon Davies: <i>The Reasons of Misrule: Youth Groups and Charivaris in Sixteenth-Century France.</i> In: <i>Past & Present.</i> 50. (1971. február) 41-75. o.* Joachim Ritter: <i>A nevetésről.</i> (fordította: Papp Zoltán) In: <i>Szubjektivitás, Atlantisz,</i> 2007. 29-55. o.</p> <p>5. A „populáris kultúra” a korai korban A reneszánsz karneváli világa, valamint a karnevál ünnepi formái Shakespeare korának Angliájában. Mihail Bahtyin: <i>Francois Rabelais művészete, a középkor és a reneszánsz népi kultúrája.</i> (fordította: Könczöl Csaba) Budapest: Európa, 1982. 5-26. o. (Bevezetés részlete) [Michael D. Bristol: <i>Carnival and Theater. Plebeian Culture and the Structure of Authority in Renaissance England.</i> London – New York: Routledge, 1989. 8-58. o.]*</p> <p>6. óra. Bohócok és bolondok a korai korban Reneszánsz bohócok és bohóc-játék típusok a kor színházában. Enid Welsford: <i>The Fool: His Social and Literary History.</i> Gloucester: Peter Smith, 1966. 55-75. o.* David Wiles: <i>Shakespeare's clown. Actor and text in the Elizabethan playhouse.</i> Cambridge University Press, 2005. 1-23. o.* [Maurice Lever: <i>Korona és csörgősipka. Az udvari bolondok története.</i> (fordította: Kamocsay Ildikó) Budapest: Európa, 1989.] [Enid Welsford itt említett egész könyve]*</p> <p>7. óra. Lear király, avagy a bolondság dekonstrukciója I. Miként vizsgálták a Lear karneváliságát eddig. Milyen bolond és bohóc-típusok jelennek meg a drámában. Mit mondanak arról, ahogy a bolondságot ma definiáljuk.</p>				

William Shakespeare: *Lear király*. (fordította Nádasy Ádám) In: Színház: A Magyar Színházi Társaság Folyóirata. Drámamelléklet. 2010. július – online
Jan Kott: *A „Lear király” vagy „A játszma vége”*. (fordította: Kerényi Grácia) In: Kortársunk Shakespeare. Budapest: Gondolat, 147-197. o.
[William Empson: *The Structure of Complex Words*. Totowa: Rowman and Littlefield, third edition, 1977. 105-157. o. a „The Praise of Folly” és a „Fool in Lear” fejezetek]*

8. óra. Lear király, avagy a bolondság dekonstrukciója II.

A karnevál problematizálása a drámában. A hoax-szerű párhuzamos cselekmény-szerkezet. A világ karneváliságának hiánya.

Enid Welsford: *The Fool: His Social and Literary History*. Gloucester: Peter Smith, 1966. 255-271. o.*
Giorgio Agamben: *Az uralkodó teste*. (fordította: Neumann Anna) In: 2000, (2005. május) – online
[Susan Snyder, *The Comic Matrix of Shakespeare's Tragedies: Romeo and Juliet, Hamlet, Othello, and King Lear*. Princeton: Princeton University Press, 1979. pp. 137-179]*

9. óra. Vízkereszt: „Vigyék innen a bolondot” I.

A *Vízkereszt*, mint tipikus karneváli bohóc-komédia. A dráma, mint bohóc-játékok sorozata.

Michael D. Bristol: *Carnival and Theater. Plebeian Culture and the Structure of Authority in Renaissance England*. London – New York: Routledge, 1989. 72-74. o.*
Wolfgang M. Zucker: *The Image of the Clown*. In: *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. 12/3. (1954. március), 310-317. o.*
Paul Bouissac: *Semiotics at the Circus*. De Gruyter Mouton, 2010. 104-106. o.*

10. óra. Vízkereszt: „Vigyék innen a bolondot” II.

A komédia, amely tragédiába fordul: Malvolio és a világ karneváliságának megtagadása.

William Shakespeare: *Vízkereszt, vagy bánom is én*. (fordította: Nádasy Ádám) In: Színház: A Magyar Színházi Társaság Folyóirata. Drámamelléklet. 2006. február – online
[C. L. Barber: *Shakespeare's Festive Comedy. A Study of Dramatic Form and its Relation to Social Custom*. Princeton University Press, 2012. 272-296. o.]*

11. óra. Hamlet, „aztán a csend” I.

A „nagytragédia” problematikussága karneváli szempontból. Hol a bohóc a *Hamlet*ben?

William Shakespeare: *Hamlet*. (fordította: Nádasy Ádám) In: Színház: A Magyar Színházi Társaság Folyóirata. Drámamelléklet. 1999. október – online
Maynard Mack: *The World of Hamlet*. In: Shakespeare, *The Tragedies: A Collection of Critical Essays*. (szerkesztette: Alfred Harbage) Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1964. 44-60. o.*
C. S. Lewis: *Death in Hamlet*. In: Shakespeare, *The Tragedies: A Collection of Critical Essays*. (szerkesztette: Alfred Harbage) Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1964. 71-74. o.*

12. óra. Hamlet, „aztán a csend” II.

A „nagytragédia”: szerkezeti hiba vagy szerkezeti bravúr? *Hamlet*, és a karneváli világ vége. Dekarnevalizáció.

Mihail Bahtyin, *Bakhtin on Shakespeare. (Excerpt from “Additions and Changes to Rabelais”)* In: PMLA. 129/3., (2014) 522-537. o.
[James L. Calderwood: *To Be and Not to Be: Negation and Metadrama in Hamlet*. New York: Columbia University Press, 1983] – Akadémiai Könyvtár
[Roland Mushat Frye: *The Renaissance Hamlet: Issues and Responses in 1600*. Princeton University Press, 1984] – Akadémiai Könyvtár

Megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:

Az emberiség legnagyobb hatású művésze, William Shakespeare protestáns művész volt, ráadásul arra a korra volt közvetlen hatása, amelyben a még félig pogány ritualitást őrző katolicizmus, a rideg angol puritanizmus és a „modern esztétika” első ébredő képviselői élet-halál harcot vívtak a színházi művészet meghatározásáért. Shakespeare drámái nem csak ennek a korszaknak múzeumi tárgyai, hanem kritikus tanúságtételei is, ábrázolói mindannak, ami a harcban elveszett. Ebben a világban segít eligazodni az elméleti és dráma-elemző kurzus, amely így segít kialakítani egy olyan művészet-értelmező pozíciót, amelyből történeti tanulságok levonása válik lehetővé.

Évközi tanulmányi követelmények:

Évközben óráról órára egyeztetjük, hogy mely szövegeket kell elolvasni a kurzus haladásának megértéséhez. Ezek jellemzően az óra-leírásokban kapcsos zárójel nélkül szereplő szövegek lesznek.

A kurzuson a jegyszerzés feltétele a jelenlét a szemináriumokon (legfeljebb három hiányzással). Ezen felül év végéig le kell adni egy 7-8 oldalas szemináriumi dolgozatot (sorkizárt, másfeles sortáv, 12-es betűméret)

Rendelkezésre álló tanulmányi segédanyagok:

Nádasdy Ádám fordításai: *Lear király* (2010), *Vízkereszt, vagy bánom is én* (2006), *Hamlet* (1999)

Ajánlott irodalom:

Az egyes óráknál külön-külön szerepel a kötelező és az ajánlott irodalom.

HT RSVS131 - LOGIKA, ÉRVELÉSTECHNIKA				
Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Hétfő vagy péntek	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: I.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
A kurzus célja, hogy a lelkészhallgatókat megismertesse a logikának azokkal az alapfogalmaival, amelyek ismerete és alkalmazása úgy tanulóikhoz, mint prédikációinak megírásához és elmondásához elengedhetetlen. A tudományos- és szépirodalomból, valamint a zornalisztikából vett példákön keresztül beavatást nyernek a kijelentéslogika szabályaiba és a helyes következtetések technikájába, és felkészítést kapnak nem csak a világos, hatékony és tisztességes érvelésre, hanem a manipulatív érvelés leleplezésére és kivédésére is.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
Főbb témák: 1. Logikai alapfogalmak 2. Állítások formalizálása, logikai igazság, logikai ellentmondás 3. Következtetések a kijelentéslogikában 4. Következtetések a predikátumlogikában 5. A vita fogalma 6. A vita mint dialógus 7. A beszédaktus-elmélet, a racionális vita szabályai 8. Érvelések szerkezete és rekonstrukciója				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Margitay T. <i>Az érvelés mestersége</i>, I-XIII. fejezetek szemelvényesen. Budapest: Typotex, 2007. ▪ Pólos L – Ruzsa I: <i>A logika elemei</i>, Budapest, Tankönyvkiadó, 1987. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				

HT RSVS130 - ÖSSZEHASONLÍTÓ VALLÁSTÖRTÉNET				
Tantárgy felelőse: Dr. Pethő Sándor	Féléves óraszám: N:30	Órarendi beosztás: Hétfő 15:00-16:30	Előtanulmányi kötelezettségek: -----	
Tantárgy előadója: Dr. Pethő Sándor				
Előadók fogadóórái: Megbeszélés szerint	Kredit: 2	Meghirdetés féléve: ősz	Ajánlott félév: V.	Értékelés módja: Gyakorlati jegy
Oktatás nyelve: magyar	Típusa: KV			Értékelés módszere:
<i>A tantárgy szakmai tartalma elsajátításának célja:</i>				
Az összehasonlító vallástörténet című tárgy elsődleges célja, hogy a hallgatók képet kapjanak a vallások kialakulásáról szóló főbb elméletekről, megismerkedjenek a vallási gondolkodás archaikus formáival, világvallások kialakulásának, differenciálódásának főbb útjaival.				
<i>A tantárgy rövid programja, megszerzendő ismeretek, elsajátítandó készségek és kompetenciák:</i>				
A kurzus elvégzése után a hallgatóknak a fenti ismereteken túl jártasságot kell szerezniük a vallástudományi források kezelésben, ismerniük kell az egyes világvallások történetének főbb szakaszait, fejlődésük fontosabb elágazási pontjait, alapvető tanításait.				
<i>Évközi tanulmányi követelmények:</i>				
Az órákon való aktív részvétel, kiadott szakirodalom feldolgozása, illetve a félév elején kiadott témában otthoni írásbeli munka elkészítése.				
<i>Kötelező irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A vallástörténet klasszikusai (szerk. Simon Róbert), Budapest, 2003. Az alábbi részek: 19-37.o.,89-126.o.149-198.o.,221-261.o.261-290.o.291-317.o.,317-336.o.,337-346.o.,359-433.o.,433-537.o.537-567.o.567-617.o.,617-641 o., 641-648-ig. ▪ M. Eliade, A vallási hiedelmek és eszmék története, Budapest, 2006, 84-105.o., 156-176.o.,176-199.o., 199-238.o., 238-260.o.,276-291.o.,291-319.o.,319-338.o.,338-360.o.,362-382.o., 428-442.o.,442-452.o. 471-490.o., 490-506.o., 506-560.o.,608-621.o.,624-643.o.,643.670.o.,690-713.o., 718-741.o., 747-759.o. ▪ H. von Glasenapp, Az öt világvallás. Budapest, 1981. (későbbi kiadások is felhasználhatók) ▪ M. Eliade, Képek és jelképek, Budapest, 1997. 				
<i>Ajánlott irodalom:</i>				
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Evans-Prichard, E.E., Theories of Primitive Religion, Oxford, 1965. ▪ Masuzawa, T., In Search of Dreamtime: The Quest for the Origin of Religion. Chichago, 1993. ▪ Lévi-Strauss, C., Strukturális antropológia, II, (ford. Szántó Diana) Budapest, 2001, 99-221.o. 				

VI. ÉVES KÉPZÉS: LELKIGONDOZÁS OKTATÁSI EGYSÉG – 2018. NOVEMBER 19-23.

Időpont	nov. 19. hétfő	nov. 20. kedd	nov. 21. szerda	nov. 22. csütörtök	nov. 23. péntek
8.30-10.00		Siba- Rohn Hilda: Keresztelői beszélgetések vezetése	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Németh Dávid vezetésével)	Szőke Etelka: A család lelkigondozói szemlélete és lelkigondozása	Victorné Erdős Eszter: A függőbetegség megközelítése a lelkeszi munkában
10.00-10.30	Kocsev Miklós:	szünet	szünet	szünet	szünet
10.30-12.00	A rendszerszemléletű lelkigondozás alapelvei	Zámbó Hajnalka és Zámbó András: Házassági felkészítés	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Németh Dávid vezetésével)	Szőke Etelka: Házastársak lelkigondozása	Victorné Erdős Eszter: A függőségek problémaköre a lelkigondozás szemszögéből
12.00-12.30	áhítat	áhítat	áhítat	exhortáció	áhítat
12.30-13.30	ebédszünet	ebédszünet	ebédszünet	ebédszünet	
13.30-15.00	Szupervíziós tevékenységkísérés (Tóth János vezetésével)	Sebestyén Katalin: Család, gyász és gyülekezet: helyi szokások és hatásuk a lelkigondozásra	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Németh Dávid vezetésével)	Háromszéki Botond: Lelkigondozás a betegágynál	
15.00-15.15	Szünet	szünet	szünet	szünet	
15.15-17.00	Szupervíziós tevékenységkísérés (Tóth János vezetésével)	Sebestyén Katalin: A gyász – egy lelkigondozói kérdéskör	Lelkigondozói beszélgetések és helyzetek elemzése (Németh Dávid vezetésével)	Karsay Eszter: Betegek lelkigondozása a gyülekezetben	

**VI. ÉVES KÉPZÉS: HOMILETIKAI BLOKK – 11. FÉLÉV 2018. OKTÓBER 19-23.
2018/2019. tanév**

	Október 8. Hétfő	Október 9. Kedd	Október 10. Szerda	Október 11. Csütörtök	Október 12. Péntek
08:30 – 10:00	Literáty Zoltán: Tapasztalatcsere az elmúlt 8 hónap alapján	Mikola Borbála: 1 történet = 4 jelentés. Exegézis és prédikáció	Steinbach József: Az ezredforduló német nyelvű homiletikája.	Hős Csaba: Nem kifejezetten teológiai témák a szószéken.	Kocsev Miklós: Összegzés
10:00 – 10:30	S Z Ü N E T				
10:30 – 12:00	Literáty Zoltán: Humor az igehirdetésben	Szűcs Ferenc: Prédikáció nehéz ószövetségi textusok alapján	Tatai István: Prédikáció nehéz újszövetségi textusok alapján.	Hős Csaba: Prédikáció templomon kívül.	
12:00 – 13:30	E B É D				
13:30 – 15:00	Tóth János: Szupervízió a Gyökössy Intézetben	Lovas András: Kontextualizált prédikáció	Bella Violetta: Prédikáció és média	Pogrányi Károly: Ifjúsági prédikáció	
15:30 – 17:00	Tóth János: Szupervízió a Gyökössy Intézetben	Lovas András: Kontextualizált prédikáció	Bella Violetta: Prédikáció mai nyelven	Pogrányi Károly: „Gyülekezetplántáló” prédikáció	

Feladatok:

- Egy a gyakorlaton már elmondott úrnapi és kazuális igehirdetés leadása 2018. október 7. este 20:00-ig (elektronikus úton)
- Egy 3 perces üzenet megfogalmazása és elmondása „Prédikáció mai nyelven” műhelymunkához (részletes feladatismertetés néhány nap múlva.
- Egy október 8-án kapott textus alapján prédikáció írása és leadása 2018. október 15. hétfő 12:00-ig